

KARTA PRZEDMIOTU

I. Informacje ogólne

1) Nazwa przedmiotu:

KIERUNKOWY PRZEDMIOT FAKULTATYWNY - ARTETERAPIA

2) Prowadzący przedmiot:

prof. dr hab. Robert Bartel

3) Kod przedmiotu:

RZ – ST – J – KPF-A – WF – 5,6,7,8

4) Kierunek, zakres:

RZEŻBA

5) Wydział:

WYDZIAŁ RZEŻBY

6) Forma studiów (*stacjonarne ST, niestacjonarne NST*):

STACJONARNE

7) Profil (*ogólnoakademicki / praktyczny*):

OGÓLNOAKADEMICKI

8) Tryb (*I stopnia licencjackie, II stopnia magisterskie, jednolite magisterskie, III stopnia doktoranckie, podyplomowe*)

JEDNOLITE MAGISTERSKIE

9) Nazwa jednostki uczelnianej realizującej przedmiot (*wydział / zakład języków obcych*):

WYDZIAŁ RZEŻBY

II. Informacje o przedmiocie

1) Semestr/y

5, 6, 7, 8

2) Liczba punktów ECTS

SEMESTR 5, 6 – 4

SEMESTR 7, 8 – 4

3) Poziom przedmiotu (*podstawowy / średniozaawansowany / zaawansowany*)

ŚREDNIOZAAWANSOWANY

4) Grupa treści, do której należy przedmiot (*podstawowe ogólne / artystyczne, kierunkowe ogólne / artystyczne*):

PRZEDMIOTY KIERUNKOWE PRAKTYCZNE UZUPEŁNIAJĄCE

5) Typ przedmiotu (*obowiązkowy, fakultatywny, nadobowiązkowy*)

FAKULTATYWNY

6) Język/i wykładowy/e

J.POLSKI

III. Forma zajęć

1) Forma zajęć

ĆWICZENIA, WYKŁAD

2) Liczba godzin w semestrze (*rozpisać wszystkie semestry w cyklu kształcenia*)

5 – 30 godz.

6 – 30 godz.

7 – 30 godz.

8 – 30 godz.

3) Liczba godzin w tygodniu (*rozpisać wszystkie semestry w cyklu kształcenia*)

5 – 2 godz.

6 – 2 godz.

7 – 2 godz.

8 – 2 godz.

IV. Wymagania wstępne

BRAK

V. Cele, treści merytoryczne, metody dydaktyczne, efekty uczenia się i ich weryfikacja

1) Cel przedmiotu (*odpowiadający uzyskiwanym przedmiotowym efektom uczenia się*):

KOD CELU	TREŚĆ	KOD SPEŁNIANEGO
----------	-------	-----------------

PRZEDMIOTOWEGO		EFEKTU PRZEDMIOTOWEGO
C_01	Celem jest poszerzenie spektrum własnych doświadczeń i wiedzy np. o współczesne technologie, umiejętności związane z arteterapią.	P_W01
C_02	Celem jest zdobycie podstaw umiejętności zawodowych i rozszerzenie perspektyw ich rozwoju.	P_U01
C_03	Cel ukierunkowany na zdobywanie kompetencji w zakresie komunikacji interpersonalnej, poszerzanie wyobraźni wizualnej, wrażliwości emocjonalnej i kreatywności.	P_K01

2) Treści merytoryczne przedmiotu:

Zajęcia mają formę wykładów połączonych z ćwiczeniami praktycznymi, ponieważ to one są podstawą procesu terapeutycznego. Poszczególne zagadnienia ilustrowane są za pomocą prezentacji w programie Microsoft Power Point, zestawami slajdów oraz filmami dotyczącymi arteterapii i warsztatów twórczego rozwoju osobistego, a także tematów z nimi powiązanych np. art brut i outsider art. Program ma charakter ewolucyjny i uwzględnia zmiany wynikające z aktualnych zainteresowań studentów.

3) Metody dydaktyczne:

Wykłady problemowe, wykłady z prezentacją multimedialną, ćwiczenia.

4) Kierunkowe efekty uczenia się (KEU) (spełniane przez przedmiot, należy uzupełnić tabelę dla semestrów, w których występuje przedmiot):

KOD KEU	OPIS KIERUNKOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE DO SEMESTRÓW (ZAZNACZYĆ X)									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
WIEDZA zna i rozumie:											
K_W07	rozumie potrzebę pogłębiania wiedzy teoretycznej dotyczącej rzeźby, działań przestrzennych, obiektu rzeźbiarskiego i jego otoczenia, zna zasady i konsekwencje właściwego doboru materiałów, narzędzi i technik potrzebnych do ich realizacji.						X		X		
UMIEJĘTNOŚCI potrafi:											
K_U02	potrafi konstruktywnie łączyć posiadane umiejętności wraz z nabywaniem nowych w drodze poszukiwań i eksperymentów, swobodnie łączy					X	X	X	X		

[illegible]

5) Przedmiotowe efekty uczenia się (PEU) i metody ich weryfikacji:

KOD PEU	OPIS PRZEDMIOTOWYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE DO KIERUNKO- WYCH EFEKTÓW UCZENIA SIĘ	ODNIESIENIE DO SEMESTRÓW (ZAZNACZYĆ X)									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
WIEDZA zna i rozumie:												
P_W01	Posiada wiedzę z obszaru arteterapii i arteterapii opartej na uważności, która poszerza zakres kompetencji w wybranej dziedzinie. Rozumie potrzebę rozwijania wiedzy w tych obszarach do podnoszenia własnych kwalifikacji.	K_W07						X		X		
UMIEJĘTNOŚCI potrafi:												
P_U01	Posiada umiejętności w zakresie arteterapii, posługiwania się właściwymi narzędziami i technikami niezbędnymi do realizacji zadanych prac i własnych projektów w tych obszarach.	K_U02 K_U07					X	X	X	X		
KOMPETENCJE SPOŁECZNE jest gotów do:												

P_K01	Jest gotowy do efektywnego funkcjonowania w pracy zespołowej, w tym do komunikowania się z innymi, wymiany doświadczeń oraz współorganizowania i koordynowania działań grupy w trakcie realizacji projektów i zadań twórczych.	K_K01						X	X	X	X		
-------	--	-------	--	--	--	--	--	---	---	---	---	--	--

KOD PEU	SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENY	METODA WERYFIKACJI
P_W01	Ocenie podlega zakres i poprawność wiedzy z obszaru arteterapii i arteterapii opartej na uważności w tym również wiedzy o procesie twórczym, jako istotnym elemencie relacji terapeutycznej.	Rozmowa, dyskusja, indywidualne konsultacje
P_U01	Ocenie podlega umiejętność stosowania podstawowych narzędzi i technik arteterapeutycznych w realizacji zadań praktycznych i własnych projektów, prowadzenia omawiania prac uczestników.	Realizacja ćwiczeń tematycznych, praca własna i indywidualne konsultacje
P_K01	Ocenie podlega umiejętność współpracy w grupie, komunikowania się, wymiany doświadczeń oraz zaangażowanie w zespołową realizację zadań arteterapeutycznych.	Realizacja ćwiczeń tematycznych, praca w grupie, realizacja działań zespołowych

VI. Forma i warunki zaliczenia, kryteria oceny

1) Forma zaliczenia:

ZALICZENIE

2) a. Warunki zaliczenia – jeśli przedmiot jest na zaliczenie:

frekwencja (80 % obecności na zajęciach);

aktywność (aktywność na zajęciach, realizacja i rozumienie zadań, śródsesemestralne i końcowossemestralne przeglądy prac, zaliczenie pisemne, egzamin pisemny/ustny itp.)

b. Warunki zaliczenia z oceną wg skali stosowanej na UAP – jeśli przedmiot jest na zaliczenie z oceną:

ocena celujący (5,5) – obecność studenta na zajęciach oraz wzorowa aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesemestralnych i końcowossemestralnych przeglądów prac;

ocena bardzo dobry (5,0) – obecność studenta na zajęciach oraz bardzo dobra aktywność (aktywność na zajęciach, realizacja i rozumienie zadań, śródsesemestralne i końcowossemestralne przeglądy prac,;

ocena dobry plus (4,5) – obecność studenta na zajęciach oraz dobra aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesestralnych i końcowosesestralnych przeglądów prac,;

ocena dobry (4,0) – obecność studenta na zajęciach, zadowalająca aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesestralnych i końcowosesestralnych przeglądów prac;

ocena dostateczny plus (3,5) – obecność studenta na zajęciach i przeciętna aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesestralnych i końcowosesestralnych przeglądów prac;

ocena dostateczny (3,0) – obecność studenta na zajęciach i niska aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesestralnych i końcowosesestralnych przeglądów prac;

ocena niedostateczny (2,0) – nieobecność studenta na 20 % zajęć lub niedostateczna aktywność (aktywność na zajęciach, rozumienie i realizacja zadań, jakość prac i ćwiczeń prezentowanych podczas śródsesestralnych i końcowosesestralnych przeglądów prac.

3) Kryteria oceniania wg skali stosowanej na UAP – jeśli przedmiot jest na ocenę:

ocena celująca (5,5) – obecność studenta na zajęciach oraz wzorowe zaliczenie egzaminu końcowego;

ocena bardzo dobra (5,0) – obecność studenta na zajęciach oraz bardzo dobre zaliczenie egzaminu końcowego;

ocena dobry plus (4,5) – obecność studenta na zajęciach oraz dobre rezultaty egzaminu końcowego;

ocena dobry (4,0) – obecność studenta na zajęciach, zadowalające rezultaty egzaminu końcowego;

ocena dostateczny plus (3,5) – obecność studenta na zajęciach i przeciętny poziom zaliczenia egzaminu końcowego;

ocena dostateczny (3,0) – obecność studenta na zajęciach i niski poziom zaliczenia egzaminu końcowego;

ocena niedostateczny (2,0) – nieobecność studenta na 20 % zajęć lub niedostateczny poziom egzaminu końcowego.

VII. Obciążenie pracą, punkty ECTS

rozpisać wszystkie semestry w cyklu kształcenia

A. obciążenie pracą	sem I h	sem II h	sem III h	sem IV h	sem V h	sem VI h	sem VII h	sem VIII h	sem IX h	sem X h	razem h
godziny kontaktowe (udział w zajęciach zgodnie z planem)					30	30	30	30			120
samodzielna praca studenta (poza udziałem w zajęciach)					25	25	25	25			100
razem					55	55	55	55			220
B. punkty ECTS*	sem I	sem II	sem III	sem IV	sem V	sem VI	sem VII	sem VIII	sem IX	sem X	razem ECTS
zajęcia z udziałem nauczyciela akademickiego					1	1	1	1			4
zajęcia bez udziału nauczyciela akademickiego					1	1	1	1			4
razem					2	2	2	2			8

* 1 punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta

VIII. Spis zalecanych lektur

1) Wykaz lektur podstawowych

...

2) Wykaz lektur uzupełniających

- Bartel, R. (2016). Arteterapia i rozwój osobisty. Teoretyczne i praktyczne aspekty terapii przez sztukę. Tom I. Podstawy arteterapii. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Wydział Rzeźby i Działań Przestrzennych.

- Bartel, R. (2017). Arteterapia i rozwój osobisty. Teoretyczne i praktyczne aspekty terapii przez sztukę. Tom II. Zagadnienia szczegółowe. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, Wydział Rzeźby i Działań Przestrzennych.
- Bartel R. (2024). *Arteterapia i rozwój osobisty. Teoretyczne i praktyczne aspekty terapii przez sztukę. Tom III. Podejścia i techniki w arteterapii*. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu.
- Bartel R., Stańko-Kaczmarek M, Jankowski T, Stankowska M., Andrzejewska M., Rybakowski J., Rybakowski F., Kaczmarek Ł (2025). *Based Art Therapy with Hospitalized Depressed Individuals–The Temporal Order of Change in Mindfulness, Rumination, and Affect. "The Journal of Happiness Studies". 26:104*
<https://doi.org/10.1007/s10902-025-00932-1> open access, Springer.
- Malchiodi, C.A. (red.) (2014). Arteterapia podręcznik. (Przeł.) E. Bochenek. Gdańsk: Wydawnictwo Harmonia Universalis.
- Literatura uzupełniająca
- Bartel, R. (red. nauk.) (2017). Sztuka w terapii, terapia w sztuce. Teoretyczne i praktyczne aspekty autoterapii przez sztukę. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu,
- Baker, P. (1997). Metafory w psychoterapii. Teoria i praktyka. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Borowik, G., Kowal, A. (red.) (2011). W kierunku autentyczności. Twórcza ekspresja i artyści z kręgu art brut. Kraków: Wydawnictwo Wydziału Sztuki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie.
- Borowik, G., Cwalina, T. (red.) (2015). Portret/Autoportret. Identyfikacja i tożsamość. Kraków: Stowarzyszenie „Psychiatria i Sztuka”.
- Buchalter, S. (2006). Terapia sztuką. Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka.
- Cane, F. (1951). The Artist In Each Of Us. New York: Pantheon.
- Case, C., Dally, T. (2006). The Handbook of art therapy. New York: Routledge.
- Cyłkowska-Nowak, M., Imielska, J., Kasperek-Golimowska, E. (red.) (2011). Podmiot. Sztuka – terapia – edukacja. Rozwijanie potencjału twórczego. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Medycznego im. K. Marcinkowskiego.
- Czabała, Cz. (2002). Czynniki leczące w psychoterapii. Warszawa: Wydawnictwo PWN.
- Darley, S., Heath, W. (2008). The Expressive Arts Activity Book. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Fincher, S. F. (2008). Kreatywna mandala. Artystyczna przygoda z odkrywaniem własnej jaźni. Łódź: Wydawnictwo JK.
- Florczykiewicz, J. (2011). Terapia przez kreację plastyczną w resocjalizacji recydywistów penitencjarnych. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.
- Gilroy, A. (2009), Arteterapia- badania i praktyka. Łódź: Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi.
- Glińska-Lachowicz, A. (red.) (2015). Arteterapia w nauce i praktyce. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego.
- Handford, O., Karolak, W. (2009), Bajka w twórczym rozwoju i arteterapii. Łódź: Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi.
- Handford, O., Karolak, W. (2009), Portrety i maski w twórczym rozwoju i arteterapii. Łódź: Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi.
- Handford, O., Karolak, W. (2008), Zabawa (z) przedmiotami w twórczym rozwoju i arteterapii. Łódź: Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi.
- Handford, O., Karolak, W. (2011), Collage w twórczym rozwoju i arteterapii. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej.
- Hill, C. E. (2000). Sen w psychoterapii. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.

- Jasielska, A. (2004). Ekspresja emocji w dziełach sztuki oraz emocjonalna impresja odbiorcy w perspektywie psychologicznej. (W:) K. Kaliszewska, O. Sakson-Obada, M. Zielona-Jenek, J. Zinzuk, Bogucki (red.). *Emocja subiektywne doświadczenie czy zdarzenie interpersonalne?* Poznań: Wydawnictwo Naukowe.
- Józefowski, E. (2009). *Edukacja artystyczna w działaniach warsztatowych*. Łódź: Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi.
- Józefowski, E., Florczykiewicz J. (2012). *Arteterapia jako praktyka oddziaływań artystycznych i terapeutycznych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach.
- Józefowski, E., Florczykiewicz J. (2011). *Arteterapia w edukacji i resocjalizacji*. Wydawnictwo Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.
- Józefowski, E., Florczykiewicz, J. (2015). *Warsztat twórczy jako okazja rozwoju podmiotowego w przestrzeni sztuki*. Wrocław: Wydawnictwo Drukarni JAKS.
- Lazarus, A. (2003). *Wyobrażenia w psychoterapii*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Karolak, W. (2005). *Rysunek w arteterapii*. Łódź: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Humanistyczno- Ekonomicznej w Łodzi.
- Karolak, W., Kaczorowska B. (2011). *Arteterapia. Od rozważań nad teorią do zastosowań praktycznych*. Łódź: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi.
- Karolak, W., Kaczorowska B. (2008). *Arteterapia w medycynie i edukacji*. Łódź: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Humanistyczno- Ekonomicznej w Łodzi.
- Knill, P., Levine E., Levine S. (2005). *Principles and Practice of Expressive Arts Therapy*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Konopczyński, M. (2009). *Metody twórczej resocjalizacji*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kramer, E. (2000). *Art as therapy: Collected papers*. London: Jessica Kingsley Publishers Ltd.
- Majorczyk, M., Szabelska-Holeksa, M. (red.). *Arteterapia – zdrowie dzięki sztuce*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Collegium da Vinci.
- Łoza, B., Chmielnicka-Plaskota, A., Rudowski, T. (red.) (2013). *Arteterapia: od teorii do terapii. Podręcznik przedmiotu*. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej.
- Łoza B., Chmielnicka-Plaskota, A., Mosiołek, A., Patejuk-Mazurek, I. (red.) (2014). *Arteterapia w praktyce klinicznej*. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej
- Łoza, B., Chmielnicka-Plaskota, A. (red.) (2016). *Arteterapia. Część 3*. Warszawa: Wydawnictwo Difin SA.
- Monti, D. A., Peterson, C., Shakin-Kunkel, E., Hauck, W.W., Pequignot, E., Brainard, G.C., and Rhodes, L. (2006). A randomized, controlled trial of mindfulness-based art therapy (MBAT) for women with cancer. *Psycho-Oncology*, 15, 363–373.
- Monti, D.A., Kash, K.M., Kunkel, E.J.S., Brainard, G., Wintering, N., Moss, A.S... Newberg, A.B. (2012). Changes in cerebral blood flow and anxiety associated with an 8-week mindfulness programme in women with breast cancer. *Stress and Health*, 28(5), 397–407.
- Monti, D.A., Kash, K.M., Kunkel, E.J., Moss, A., Mathews, M., Brainard, G... Newberg, A.B. (2013). Psychosocial benefits of a novel mindfulness intervention versus standard support in distressed women with breast cancer. *Psycho-Oncology*, 22, 2565–2575.

- Peterson, C. (2014). Mindfulness-based art therapy. (W:) L. Rappaport (red.). Mindfulness and the Arts Therapies: Theory and Practice (s. 42-58). London: Jessica Kingsley Publishers.
- Peterson, C. (2015). Walkabout: Looking in, looking out: A mindfulness-based art therapy program. Art Therapy: Journal of the American Art Therapy Association, 32(2), 78-82.
- Peterson, C. (2016). Mindfulness and Engaged Creativity: A Best in Integrative Medicine. <http://3blmedia.com/News/Mindfulness-and-Engaged-Creativity-Best-Integrative-Medicine>
- Rappaport, L. (2009). Focusing oriented art therapy: Accessing the body's wisdom and creative intelligence. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Rappaport, L. (2014). Mindfulness and the Arts Therapies. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Rappaport, L., Kalmanowitz, D. (2014). Mindfulness, Psychotherapy and the Arts Therapies. (W:) Rappaport, L. (2014). Mindfulness and the Arts Therapies. London. Jessica Kingsley Publishers.
- Saltzman, A. (2014). A still quiet place: A mindfulness program for teaching children and adolescents to ease stress and difficult emotions. Oakland, CA: New Harbinger Publications.
- Nęcka, E. (2005). Trening twórczości. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Oster, G. D., Gould, P. (2002). Rysunek w psychoterapii. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Rosińska, Z. (1985). Psychoanalityczne myślenie o sztuce. Warszawa: PWN.
- Rubin, J.A. (2001). Approaches to art therapy. Theory and technique. New York: Brunner/Mazel.
- Rudowski, T. (2009). Studia nad arteterapią w ujęciu aksjologiczno-psychologicznym. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego.
- Sienkiewicz-Wilowska, J. A. (2011). Dziecko rysuje, maluje, rzeźbi. Jak wspomagać rozwój dzieci i młodzieży. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Stańko, M. (2009). Arteterapia- mechanizmy działania z perspektywy neuropsychologii, Psychoterapia, 2009, nr 2, s.29-37.
- Stańko-Kaczmarek, M. (2013), Arteterapia i warsztaty edukacji twórczej. Warszawa: Wydawnictwo Difin SA.
- Szulc, W. (1994). Kulturoterapia. Wykorzystanie sztuki i działalności kulturalno-oświatowej w leczeniu. Poznań: Wydawnictwo Akademii Medycznej im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu.
- Szulc, W. (2011). Arteterapia. Narodziny idei, ewolucja teorii, rozwój praktyki. Warszawa: Wydawnictwo Difin SA.
- Tyszkiewicz, M. (1987). Psychopatologia ekspresji. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

AUTOR OPRACOWANIA

